

Een *Neptunea antiqua* (L. 1758) eikapsel van Texel

Gerhard C. Cadée

An egg capsule of *Neptunea antiqua* (L. 1785) collected on Texel's beach

Summary. A single egg capsule of *Neptunea antiqua* was collected 12 February 2002 among drift in the Slufter on the Island of Texel, but for a long time not recognized as such by the author.

Onlangs kwam ik op mijn bureau weer het buisje tegen met een ongedetermineerde vondst uit aanspoelsel in de Slufter op Texel van 12 februari 2002. Steeds gedacht dat het een vrucht van een plant zou zijn maar de literatuur daarover liet mij in de steek.

Toevallig zocht ik een artikel op in een oud nummer van *Natur und Volk*. Vóór 1934 bekend als *Natur und Museum*, een naam die het pas in 1961 weer kreeg. Het is nog steeds een uitstekend populair wetenschappelijk tijdschrift, uitgegeven door het Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft. Op de voorplaat van 1952 no. 2 daarvan stond de oplossing van mijn raadselachtige vondst: een pakket eikapsels van de Noordhoren *Neptunea antiqua*. De foto is op p. 157 nog eens afgebeeld en hoort bij een artikel van Schäfer (1952). De typische oppervlakte structuur was exact die van mijn vondst in aanspoelsel van de Slufter twaalf jaar geleden!

Waarom had ik niet eerder in deze richting gedacht? Ik kende toch de eikapsels van onze Wulke? Mijn vondst was een geïsoleerd eikapsel en niet alleen het omhulsel van het ei, het had ook nog een verdroogde inhoud. Het was duidelijk groter dan een wulkenei (zie figuur) en die vind je niet (nooit?) los op het strand, maar als lege eiermassa's (wulkennesten). Dat kan ik als verontschuldiging aanvoeren. Natuurlijk zet mijn interesse in aangespoelde zaden en vruchten mij wel vaker op het verkeerde been als ik iets gekks vind.

Eerdere vondsten

Baster (1762-65) geeft op plaat 5 al afbeeldingen van wulken- en noordhoreneieren, waarop het grootteverschil goed uitkomt. Op internet vond ik een recente vondst, 11 september 2008, vermeld door het Schelpenmuseum Schiermonnikoog. Dat

ging om een eiermassa afgezet op een aangespoelde kreeften- fuik. In gevangenschap blijken zij ook eieren af te zetten, zoals Schäfer's foto (1952) aantoont. Maar ook in het aquarium van het Zoölogisch Station in den Helder (nu NIOZ Texel) lukte dat in 1956. In mijn bezit is het exemplaar van het Gastropoda deel Fauna van Nederland (Van Benthem Juttingh, 1933) dat eens toebehoorde aan Ingvar Kristensen (1918-1996), lange tijd verbonden aan het Zoölogisch Station. Zijn aantekeningen hierin, 'marginalia', maken dit boek zo bijzonder. Hij plakte tegenover de afbeelding van eikapsels van *N. antiqua* op p. 138 een foto van twee Noordhorens, één met eikapsels op de schelp. Hij schreef daar achterop dat zij hun eikapsels bij voorkeur afzetten op elkaars schelp en niet op de wanden en de vele aanwezige lege schelpen. De foto stamt uit 1956 en was gemaakt door 'Appie', Ab Dral, die eveneens lang bij het Zoölogisch Station en later het NIOZ werkte.

Het blijkt dus om een niet alledaagse vondst te gaan: De Bruyne et al. (2013: p. 230) schrijven in hun onvolprezen ecologische atlas dat eikapsels van de Noordhoren (en levende exemplaren), slechts uiterst zelden aanspoelen. Vandaar dat ik dit stukje alsnog gemaakt heb en mijn eitje in de Naturalis collectie zal deponeren.

Geraadpleegde bronnen

- BASTER, J. (1762-1765): *Natuurkundige Uitspanningen*. – Haarlem (zie ook www.coastsandreefs.net/books/dutchscolars).
- BENTHEM JUTTINGH, T. VAN. (1933): *Gastropoda Prosobranchia et Pulmonata – Fauna van Nederland VII (I) A.*: 1-378.
- BRUYNE, R.H. DE, S.J. VAN LEEUWEN, A.W. GMELIG MMEYLING & R. DAAN (2013): *Schelpdieren van het Nederlandse Noordzeegebied. Ecologische atlas van de mariene weekdieren (Mollusca)*. – Uitgeverij Tirion, Utrecht.
- SCHÄFER, W. (1952): *Schau-aquarien - Heute*. – *Natur und Volk*, 82: 152-159.

Adres van de auteur:
gerhard.cadee@nioz.nl

Het op 11-2-2002 in aanspoelsel gevonden *Neptunea antiqua* eikapsel uit de Slufter (Texel), naast enkele van *Buccinum undatum*, losgepeuterd uit een wulkennest (30-4-14, Texel). Duidelijk is het verschil in grootte en sculptuur, en de radiale ribben aanwezig op de achterzijde bij de eieren van de Noordhoren, terwijl wulkeneieren daar glad zijn.